ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ SIR GORDON SLYNN της 26ης Ιουνίου 1986 *

Κύριε πρόεδρε,
Κύριοι δικαστές,

Ο Cognet είναι διαχειριστής ενός κέντρου Leclerc. Κατηγορείται ότι πωλούσε βιβλία με 20 % έκπτωση, κατά παράβαση του άρθρου 1 του γαλλικού νόμου 81-766 της 10ης Αυγούστου 1981, όπως τροποποιήθηκε αργότερα.

Ο νόμος, πριν από την τροποποίηση, όριζε ότι κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο που εκδίδει ή εισάγει βιβλία υποχρεούται να καθορίζει, για τα βιβλία που εκδίδει ή εισάγει, τιμή πωλήσεως στο κοινό. Οι λιανοπωλητές υποχρεούνται να εφαρμόζουν λιανική τιμή πωλήσεως που περιλαμβάνεται μεταξύ 95 και 100 % της τιμής που όρισε ο εκδότης ή ο εισαγωγέας. Ειδική διάταξη ορίζει ότι στην περίπτωση κατά την οποία η εισαγωγή αφορά βιβλία που έχουν εκδοθεί στη Γαλλία, η τιμή πωλήσεως στο κοινό που ορίζει ο εισαγωγέας πρέπει να είναι τουλάχιστον ίση με την τιμή που όρισε ο εκδότης.

Με την απόφασή του της 10ης Ιανουαρίου 1985 στην υπόθεση 229/83, Association des centres distributeurs Édouard Leclerc και λοιποί κατά Sàrl « Au blé vert » και λοιπών, το Δικαστήριο έκρινε ότι ορισμένες διατάξεις του προαναφερθέντος νόμου ήταν αντίθετες προς το άρθρο 30 της Συνθήκης. Κατόπιν αυτού, ο αρχικός νόμος τροποποιήθηκε με το γαλλικό νόμο 85-500, της 13ης Μαΐου 1985, και περιλαμβάνει την ακόλουθη διάταξη: « Οι διατάξεις της προηγούμενης παραγράφου δεν εφαρμόζονται στα εισαγόμενα βιβλία που προέρχονται από κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, εκτός αν αντικειμενικά στοιχεία, μεταξύ δε άλλων η απουσία πραγματικής διαθέσεως στην αγορά του κράτους αυτού, αποδεικνύουν ότι η πράξη είχε ως σκοπό τη μη εφαρμογή κατά την πώληση στο κοινό των διατάξεων του τέταρτου εδαφίου του παρόντος άρθρου. »

Καίτοι ο Cognet αναγνωρίζει ότι πώλησε βιβλία με έκπτωση κατά παράβαση του νόμου, ισχυρίζεται ότι οι διατάξεις του εν λόγω νόμου είναι αντίθετες προς τη Συνθήκη της Ρώμης. Το κύριο επιχείρημά του είναι ότι ο τροποποιηθείς νόμος εισάγει διάκριση μεταξύ εισαγόμενων και γαλλικών βιβλίων, διάκριση η οποία θέτει σε μειονεκτική θέση τους γάλλους διανομείς ή λιανοπωλητές που πωλούν βιβλία τα οποία εκδίδονται στη Γαλλία και διατίθενται στο εμπόριο μόνο στη Γαλλία, και η οποία είναι αντίθετη, ιδίως, προς το άρθρο 7 της Συνθήκης. Κατά το επιχείρημα αυτό οι τιμές των βιβλίων που εκδίδονται στη Γαλλία και επανεισάγονται από άλλο κράτος μέλος είναι ελεύθερες, ενώ οι τιμές των βιβλίων που εκδίδονται στη Γαλλία και δεν έχουν κυκλοφορήσει εκτός της Γαλλίας υπόκεινται σε σύστημα ενιαίας τιμής.

Επομένως, ενώπιον του Tribunal de police του Bressuire, Γαλλία, ενώπιον του οποίου εκκρεμεί η ποινική δίκη, υποστηρίχθηκε ότι οι γάλλοι διανομείς εκτίθενται στον εξωτερικό ανταγωνισμό χωρίς να έχουν τα μέσα να τον αντιμετωπίσουν. Συνεπώς, εισάγεται διάκριση μεταξύ γάλλων εμπόρων και αλλοδαπών εξαγωγέων.

Το δικαστήριο αυτό υπέβαλε στο Δικαστήριο το ακόλουθο ερώτημα:

« Οι αρχές του κοινοτικού δικαίου περί ίσης μεταχειρίσεως και περί απαγορεύσεως των

* Μετάφραση από τα αγγλικά.

διακρίσεων που περιλαμβάνονται κυρίως στα άρθρα 3, στοιχείο στ), και 7 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας απαγορεύουν τη θέσπιση σε κράτος μέλος, νομοθετικώς ή κανονιστικώς, διπλού συστήματος τιμών στον ίδιο εμπορικό τομέα του βιβλίου και για πανομοιότυπα ή ομοειδή προϊόντα:

— ενιαίας τιμής, εκτός εκπτώσεως που δεν μπορεί να υπερβαίνει 5 %, για τα βιβλία που εκδίδονται και πωλούνται στο κράτος αυτό, χωρίς να έχουν διέλθει κατά την εμπορία τα ενδοκοινοτικά σύνορα·

— ελευθέρων τιμών, χωρίς κατ' αρχήν περιορισμό, κυρίως για τα βιβλία που εκδίδονται στη Γαλλία και επανεισάγονται από κράτος μέλος; »

Με τις γραπτές της παρατηρήσεις, μόνες γραπτές παρατηρήσεις που υποβλήθηκαν στην υπό κρίση υπόθεση, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι στο ερώτημα αυτό πρέπει να δοθεί αρνητική απάντηση.

Κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση, ο εκπρόσωπος του Cognet υποστήριξε ότι η εν λόγω γαλλική διάταξη παρεμποδίζει τον ανταγωνισμό. Καθιστά την αγορά του βιβλίου λιγότερο ελαστική και παρεμποδίζει τους γάλλους λιανοπωλητές να αντιδράσουν στην πίεση των καταναλωτών. Υποστηρίχτηκε ότι, σύμφωνα με την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση 13/77 (INNO κατά ATAB, ECR 1977, σ. 2115), η επίμαχη διάταξη συνιστά μορφή επηρεασμού του ανταγωνισμού που μπορεί να εμπίπτει στη Συνθήκη και να κριθεί από το Δικαστήριο.

Δεύτερον, ο εκπρόσωπος του Cognet υποστήριξε ότι, επιπλέον του άρθρου 7 της Συνθήκης το οποίον επικαλείται, υπάρχει η γενική αρχή της ισότητας, και ότι αν το αποτέλεσμα ενός μέτρου είναι η δημιουργία διακρίσεων εις βάρος εθνικού παραγωγού ή λιανοπωλητή, οι αποφάσεις που εκδόθηκαν στις υποθέσεις 86/78 (Peureux, ECR 1979, σ. 897, και στις συνεκδικασθείσες υποθέσεις 314 έως 316/81 και 83/82 (Waterkeyn, Συλλογή 1982 σ. 4337), δεν εμποδίζουν το Δικαστήριο να κρίνει ότι μερικές φορές η αποκαλούμενη « αντίστροφη δυσμενής διάκριση » είναι παράνομη.

Νομίζω ότι η απάντηση στα ερωτήματα του εθνικού δικαστηρίου μπορεί να είναι σχετικά σύντομη.

Το πρώτο ερώτημα αναφέρεται στην έννοια του άρθρου 3, στοιχείο στ), της Συνθήκης, το οποίο ορίζει ότι η δράση της Κοινότητας περιλαμβάνει την εγκαθίδρυση καθεστώτος που να εξασφαλίζει ανόθευτο ανταγωνισμό εντός της κοινής αγοράς.

Με την απόφασή του στην υπόθεση Leclerc, το Δικαστήριο αποφάνθηκε σαφώς κατά την άποψή μου ότι αυτό καθαυτό το άρθρο 3, στοιχείο στ), της Συνθήκης δεν μπορούσε να παράγει και δεν παράγει άμεσα αποτελέσματα. Η διάταξη αυτή παράγει αποτελέσματα μέσω των ουσιαστικών διατάξεων περί ανταγωνισμού, όπως οι διατάξεις του άρθρου 85.

Το Δικαστήριο έκρινε επίσης ότι το άρθρο 85 δεν έχει εφαρμογή σε καταστάσεις όπως η αντιμετωπιζόμενη στην υπό κρίση υπόθεση όπου εμπλέκονται εθνικά νομοθετικά μέτρα. Το άρθρο αυτό αφορά τις εναρμονισμένες πρακτικές και συμφωνίες μεταξύ επιχειρήσεων που δεν υπάρχουν εν προκειμένω. Συνεπώς, παρά τα όσα έχουν λεχθεί ως προς το αποτέλεσμα επί του ανταγωνισμού, θεωρώ ότι η αρχή του άρθρου 3, στοιχείο στ), δεν έχει εφαρμογή στην υπό κρίση υπόθεση.

Το δεύτερο συγκεκριμένο άρθρο της Συνθήκης στο οποίο στηρίζεται ο Cognet είναι το άρθρο 7. Το άρθρο 7 ορίζει ότι εντός του πεδίου εφαρμογής της Συνθήκης, και υπό την επιφύλαξη των ειδικών διατάξεών της, απαγορεύεται κάθε διάκριση λόγω ιθαγενείας.

Νομίζω ότι αυτό για το οποίο πραγματικά πρόκειται στην υπό κρίση υπόθεση δεν είναι η διάκριση λόγω ιθαγενείας, αλλά η θέσπιση διαφορετικών κανόνων σχετικά με την τιμή

διαφορετικών προϊόντων. Εν προκειμένω, δεν υπάρχει διάκριση εις βάρος προσώπων λόγω ιθαγενείας. Η διαφορά που υπάρχει είναι μεταξύ των γάλλων εμπόρων που εμπορεύονται βιβλία τα οποία εκδόθηκαν στη Γαλλία και που δεν έχουν ποτέ εξαχθεί από τη Γαλλία, και των γάλλων εμπόρων οι οποίοι εμπορεύονται βιβλία τα οποία έχουν επανεισαχθεί από άλλη χώρα.

Όσον αφορά την επικαλούμενη γενική αρχή της ισότητας, η επιχειρηματολογία επικεντρώθηκε στο άρθρο 30 της Συνθήκης. Το Δικαστήριο, με τις αποφάσεις στις οποίες αναφέρθηκα, κατέστησε σαφές ότι το άρθρο 30 αφορά την εξάλειψη των εμποδίων κατά την είσοδο σε κράτος μέλος προϊόντων καταγωγής άλλου κράτους μέλους. Δεν χρειάζεται να κριθεί, όπως υποστηρίζει η Επιτροπή, αν υπάρχει ή όχι γενική αρχή ότι « η αντίστροφη δυσμενής διάκριση » καλύπτεται από τη Συνθήκη. Αυτό που είναι προφανές εν προκειμένω είναι ότι η νέα γαλλική κανονιστική ρύθμιση εξαλείφει τα εμπόδια που υπήρχαν προηγουμένως κατά την εισαγωγή εμπορευμάτων. Αν είναι ακριβές ότι, ως αποτέλεσμα, οι γάλλοι έμποροι που πωλούν βιβλία τα οποία εκδόθηκαν στη Γαλλία και δεν έχουν επανεισαχθεί είναι σε μειονεκτική θέση, θεωρώ ότι το ζήτημα αυτό εμπίπτει εξ ολοκλήρου στο εθνικό δίκαιο και ότι δεν αποδείχτηκε παράβαση του κοινοτικού δικαίου.

Κατά την άποψή μου, επομένως, στο ερώτημα που υπέβαλε το εθνικό δικαστήριο πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι οι αρχές του κοινοτικού δικαίου περί ίσης μεταχειρίσεως και περί απαγορεύσεως των διακρίσεων που περιλαμβάνονται κυρίως στα άρθρα 3, στοιχείο στ), και 7 της Συνθήκης, δεν απαγορεύουν τη θέσπιση σε κράτος μέλος, νομοθετικώς ή κανονιστικώς, διπλού συστήματος τιμών στον ίδιο εμπορικό τομέα του βιβλίου και για πανομοιότυπα ή ομοειδή προϊόντα:

— ενιαίας τιμής, εκτός εκπτώσεως που δεν μπορεί να υπερβαίνει 5 %, για τα βιβλία που εκδίδονται και πωλούνται στο κράτος αυτό χωρίς να έχουν διέλθει κατά την εμπορία τα ενδοκοινοτικά σύνορα·

— ελευθέρων τιμών, χωρίς κατ' αρχήν περιορισμό, κυρίως για τα βιβλία που εκδίδονται στη Γαλλία και επανεισάγονται από κράτος μέλος.

Τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκε η Επιτροπή δεν αποδίδονται· εναπόκειται στο εθνικό δικαστήριο να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων στα οποία υποβλήθηκαν οι διάδικοι στην κύρια δίκη.